

Welke landen denken aan hun gepensioneerden?

WDB/FM - 15:08 - 02/08/2011 Copyright © netto.be

In tegenstelling tot België pakken veel landen de vergrijzingsproblematiek en de financiering van de pensioenen doeltreffend aan. Zo kunnen de Noorse, Nederlandse en Australische pensioenfondsen de financiering van de pensioenen 30 jaar lang waarborgen. In België is dat amper 7 maanden.

(netto) - België heeft dringend nood aan een grondige pensioenhervorming. Het Groenboek pensioenen ([lees het hier](#)) werd 18 maanden geleden al gepubliceerd. Maar een regering van lopende zaken kan geen echte hervorming doorvoeren. Begin jaren 2000 vond een hervorming van de 2de pijler plaats. En in 2001 werd het Zilverfonds opgericht om de financiering van de pensioenen tot 2030 veilig te stellen. Dat fonds moest elk jaar gespijst worden, maar om budgettaire redenen is dat sinds 2006 niet meer gebeurd. Eind 2010 bevatte het fonds slechts **17,6 miljard euro**. Toch wel erg mager in vergelijking met wat andere landen tot nu toe hebben verwezenlijkt.

land	bbp* (miljard euro)	pensioenuitgaven in % van bbp	beheerd vermogen van pensioenfondsen
Australië	983,8	3,50%	1.043 miljard euro
België	326,8	9%	17,6 miljard euro
Nederland	551,5	5%	820 miljard euro
Noorwegen	262,1	5%	400 miljard euro
Portugal	162	11%	-
Zweden	279,4	8%	-
Gemiddelde OESO		9%	

* Bron: IMF, cijfers 2009, wisselkoers 29 juli 2011

Rekening houdend met de overheidsuitgaven in verhouding tot het bbp (zie tabel) kan het Zilverfonds de financiering van de pensioenen van vandaag gedurende **7 maanden** waarborgen. Landen die de problematiek echt goed hebben aangepakt, zoals Australië, Noorwegen en Nederland, hebben fondsen die over een reserve van meer dan... **30 jaar** beschikken! Netto zet 5 vooruitziende landen voor u op een rij.

1. Australië: fonds gespijst door werkgevers

De prijs voor het meest vooruitziende pensioensysteem gaat zonder enige twijfel naar Australië. Al in 1992 anticipeerde de toenmalige premier Paul Keating op de vergrijzing door een verplichte werkgeversbijdrage, de zogenoemde 'Superannuation Guarantee', in te voeren.

Die bijdrage, van minimaal 12% van het salaris, komt terecht in een door de overheid beheerd fonds. Werknemers kunnen het pensioengeld alleen opvragen onder strikte voorwaarden of wanneer ze een leeftijdsgrens hebben bereikt. Tot een paar jaar geleden lag die vast op 55 jaar, maar omdat langer werken ook in Australië een thema is, zal men de leeftijd tegen 2025 tot 60 jaar optrekken.

Spaarpot

Momenteel zit er 1.360 miljard Australische dollar in de spaarpot (1.043 miljard euro). Het geld wordt beheerd via trusts die elk volgens hun specialiteit in verschillende sectoren beleggen. Zij werken onder het waakzaam oog van de Australian Prudential Regulation Authority (APRA), die elk trimester de activiteiten en resultaten bekendmaakt.

Maar zelfs met een dergelijke reserve zijn de Australiërs er nog niet gerust in. Om het pensioensysteem betaalbaar te houden, zouden de minimumbijdragen moeten stijgen tot 15 procent. Dat idee stuit echter op felle weerstand van werkgevers, die een belastingverhoging van bijna 20 miljard euro op de nek van bedrijven en kmo's zien terechtkomen. Voorstanders wijzen er dan weer op dat precies dankzij de trustfondsen het investeringsniveau in Australië ook tijdens de financiële crisis netjes op peil is gebleven.

2. Portugal: wettelijk pensioen gekoppeld aan levensverwachting

De Europese prijs voor de vooruitziendheid en durf gaat naar Portugal. Het land mag dan tot financiële paria's van Europa worden gerekend, aan de financiering van de pensioenen zal dat niet liggen. In 2007 pakte de socialistische regering van premier José Socrates uit met een hervorming die het uit te betalen pensioenbedrag koppelt aan de levensverwachting.

De nieuwe berekeningsformule - mooi eufemistisch verkocht als de 'duurzaamheidsfactor' - vertrekt vanuit de gemiddelde levensverwachting in 2006. Dat cijfer wordt gedeeld door de levensverwachting van het jaar vóór de pensioenaanvraag en dan vermenigvuldigd met het basispensioenbedrag.

Flauw doorslagje

Stel: de gemiddelde levensverwachting van een 65-jarige Portugees lag in 2006 op 18 jaar en hij vraagt zijn pensioen aan op het moment dat de levensverwachting is gestegen tot 19,5 jaar, dan moet hij 7,7% inleveren. Vroeger stoppen met werken kost daarbovenop 0,5 procent per maand.

In een nota-Di Rupo is een flauw doorslagje te vinden van die maatregel. De minimumleeftijd voor vervroegd pensioen stijgt twee maanden per extra levensjaar. De Duitse bondskanselier Angela Merkel heeft al laten weten dat ze niet zo ver wil gaan als de Portugezen.

3. Zweden: persoonlijke pensioenrekening bij de staat

Zweden geldt als de bakermat van de sociaaldemocratische verzorgingsstaat. Dat komt onder meer omdat het land als eerste een door de overheid beheerd pensioensysteem op poten heeft gezet. Rond de eeuwwisseling zagen de Zweden in dat de financiering van hun zo geprezen model in gevaar kwam. Het klassieke repartitiesysteem, waarbij de sociale bijdragen die binnenkomen meteen weer buitengaan in de vorm van pensioenen (het onze), werd hertekend tot een mix van herverdeling en een door de overheid geleid kapitalisatiesysteem.

Return

De Zweden betalen vandaag een vaste bijdrage van 16 procent op het loon. Daarvan dragen werkgever en werknemer elk de helft. Een deel van de bijdrage gaat, net zoals vroeger, naar de uitbetaling van de lopende pensioenen, een ander deel komt op een 'persoonlijke rekening' terecht die elke werknemer heeft bij de pensioenkas. Hoeveel geld die na zijn pensioen oplevert, hangt af van de betaalde bijdrage (wie meer wil betalen kan dat, werkgevers kunnen ook extra 2,5 procent betalen voor een 'premium pensioen') en van de return op het geïnvesteerde kapitaal. In totaal zijn er in Zweden meer dan 500 fondsen actief, die in opdracht van de overheid opereren, maar verder volledig onafhankelijk zijn.

De minimumleeftijd voor vervroegd pensioen ligt op 61 jaar en die voor het wettelijk pensioen op 65. Langer werken betekent meer pensioenrechten en gespaard kapitaal. Om te weten wanneer dat wordt uitgekeerd, neemt de Zweedse pensioenkas, net als de Portugees, de tabellen met de levensverwachting erbij. Wie 300.000 euro heeft bijeengewerkt en op zijn 65ste gemiddeld nog 20 jaar te leven heeft, heeft recht op een jaarlijkse - geïndexeerde - pensioenrente van 15.000 euro.

4. Noorwegen: oliegeld als dam tegen vergrijzing

Een van de landen die zich geen zorgen hoeft te maken over de gevolgen van de vergrijzing is Noorwegen. Noren hebben pas op hun 67ste recht op een volledig wettelijk pensioen en dat kunnen ze, via een puntensysteem, nog verhogen door tot hun 70ste te blijven werken. Een voorzichtig beleid van een land dat krap bij kas zit?

Statens Pensjonfond

Maar laat Noorwegen nu net tot de rijkste landen ter wereld horen, dankzij de onmetelijke gas- en oliereserves in de Noordzee. Via meerderheidsbelangen in Statoil en Norsk Hydro controleert de overheid een groot deel van de inkomsten uit de energiesector. Een deel daarvan stort het land sinds 2006 plichtsgetrouw in het Statens Pensjonfond. De aanleg van een staatsreserve dateert echter van begin jaren 90.

In dat fonds zit op dit moment 3.102 miljard Noorse kronen of goed 400 miljard euro. Alleen de opbrengst – geschat op 4% - kan de overheid gebruiken. Ook het beleggingsprofiel, gespreid over 8.000 bedrijven, met een ratio van 60% aandelen, 40% obligaties, is strikt gecontroleerd.

5. Nederland: beste pensioensysteem ter wereld

Nederland heeft volgens de Global Pension Index (GPI), een jaarlijks onderzoek van de Universiteit van Melbourne, het beste pensioensysteem ter wereld. Een van de aangehaalde redenen is dat onze noorderburen hun pensioenreserves netjes op peil hebben.

Alle Nederlandse pensioenfondsen samen beschikten in 2008 over 720 miljard euro. Het verlies tijdens de financiële crisis was aanzienlijk, liefst 120 miljard euro ging verloren in de storm veroorzaakt door Lehman en alles wat daarna kwam. Maar ondertussen hebben de fondsen zich goed hersteld en beschikken ze over een reserve van 820 miljard euro.

Iedereen spaart

Hoewel werkgevers niet verplicht zijn om een aanvullende pensioenregeling aan te bieden, is de tweede pijler een bijna vanzelfsprekende vorm van pensioenopbouw geworden in Nederland. Bovendien zijn de beleggingsrisico's gespreid tussen werkgevers, werknemers en gepensioneerden. De Australische onderzoekers loven ook de hoge participatie in de derde pensioenpijler. Liefst 90 procent van alle Nederlanders doet aan een vorm van pensioensparen.

Ondertussen heeft Nederland de normen voor het wettelijk pensioen of kortweg AOW (Algemene Ouderdomswet) aangescherpt. De wettelijke pensioenleeftijd stijgt naar 66 jaar in 2020 en naar 67 in 2025. Wie dan een jaar vroeger stopt met werken ziet zijn basispensioen met 5,5 procent zakken.